

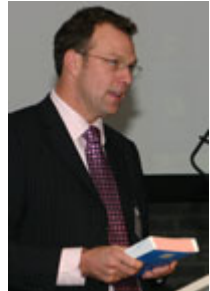

Gemeente Amsterdam Dienst Onderzoek en Statistiek

O+S symposium 'Besturen op niveau'

Amsterdam is 200 jaar hoofdstad, een mijlpaal die bijna onopgemerkt is gebleven. Bijna, maar niet helemaal, want O+S vierde dit feit op 8 november met het symposium 'Besturen op niveau'. Op die bijeenkomst werd ook het jaarboek *Amsterdam in cijfers 2006* aangeboden aan burgemeester Cohen.

Ronald Venderbosch, directeur van O+S, leidt de vier presentaties van deze middag in. Presentaties die "helpen de stad beter te begrijpen". Daarbij zullen de inleiders Amsterdam achtereenvolgens belichten op het niveau van de buurt, de regio en Europa. Ten slotte is er ruimte voor het historische perspectief.

Een APK voor buurten?

Het zou mooi zijn: een universele norm - noem het een APK - waaraan de leefbaarheid in buurten moet voldoen. Johan van Iersel van RIGO (een onderzoeks- en adviesbureau op het gebied van ruimtelijke ordening) legt uit dat zo'n APK voor leefbaarheid echter niet haalbaar is. Wat voor de ene burger prettig is, hoeft het voor de ander niet te zijn. Je kunt wél een model maken om de leefbaarheid in buurten te voorspellen, vertelt hij. Zo'n model is RIGO momenteel aan het ontwikkelen, in opdracht van VROM.

Met dit instrument zijn sociale en fysieke ontwikkelingen op kleinschalig niveau - dat van de postcodes - vrij precies te monitoren. Het model is niet alleen bedoeld om probleemwijken te lokaliseren, maar om in het hele land de eventuele achteruitgang in buurten tijdig te signaleren. De basis daarvoor is het subjectieve oordeel van de bewoners: hoe tevreden zijn zij met hun leefomgeving?

Ter vergelijking toont Van Iersel eerst de 'Kanskaart van Nederland'. Daarop is in kleuren de mate van verloedering te zien. Dan de kaart van het RIGO: die toont bijvoorbeeld dat niet een hele wijk 'rot' is, maar slechts enkele straten. Van Iersel: "Ons model geeft dus een veel gedetailleerder beeld van wat er feitelijk aan de hand is."

Amsterdam als metropool

Waarom, vraagt San Verschuuren in zijn voordracht, gaan steden als Hamburg, Brussel en Stockholm wél door voor metropolen en Amsterdam niet. Verschuuren, teamleider Stad en Regio bij Dienst Ruimtelijke Ordening, weet wel hoe dat komt. Soms tellen die andere steden hun hele stedelijke agglomeratie mee terwijl Amsterdam alleen het inwonertal van de gemeente vermeldt, niet van de regio. Het moet maar eens afgelopen zijn met die valse bescheidenheid vindt hij, want de Amsterdamse regio moet kunnen concurreren met andere metropolen in Europa. Kortom, Amsterdam - ofwel de Noordvleugel van de Randstad - moet een internationaal concurrerende metropool worden.

Verschuuren somt op welke potenties de Amsterdamse regio al heeft: handel, cultuur, wetenschap en toerisme, een groeiende economie en dito werkgelegenheid en een internationale oriëntatie. Voor de realisering van de metropoolstatus is het echter wel nodig om werk te maken van de dubbelstad

Amsterdam-Almere, betoogt hij. Niet in de laatste plaats omdat Almere nog ruimte heeft voor woningbouw en bedrijvigheid.

Dan is een IJmeerverbinding wel een vereiste, vindt Verschuuren, net als de ontwikkeling van bijzondere milieus en economische centra. Is dat alles gerealiseerd dan kan volgens hem het hele gebied aan weerszijden van het IJmeer uitgroeien tot een nieuw metropolitaan milieu op regioschaal met het IJmeer als centraal waterpark met boulevards, jachthavens en stranden. Hier kan, kortom “een nieuw Hollands kunststuk” ontstaan.

Creatieve kennissteden

Over kunst en kennis gaat het ook in de lezing van Marco Bontje en Simone Crok, onderzoekers bij respectievelijk de Universiteit van Amsterdam en O+S. Zij onderzochten de rol van creativiteit, kennis en innovatie in de economische ontwikkelingsstrategieën van een aantal Europese steden. Dit onderzoek, waarbij de UvA en O+S intensief samenwerken, is bijna afgerond. Om een goede vergelijking mogelijk te maken, namen zij behalve Amsterdam ook andere steden onder de loep die qua omvang en ambitie vergelijkbaar zijn met onze hoofdstad: Barcelona, Helsinki, Manchester, Birmingham, Leipzig en München.

De vragen waar ze een antwoord op zochten: kun je als stad een creatieve kenniseconomie stimuleren, zo ja hoe dan en kunnen wij iets leren van andere Europese steden? Alle genoemde steden beweren dat ze uniek zijn, maar vaak noemen ze dezelfde ‘unieke’ factoren. De balans tussen woningvoorraad en werkgelegenheid blijkt trouwens kwetsbaar: in alle steden – Leipzig uitgezonderd – is het makkelijker om een baan te vinden dan een huis. Veel respondenten signaleerden een ander probleem: dat deze steden neigen om eenzijdig te investeren in toponderwijs en de lagere onderwijsniveaus verwaarlozen.

Hoe dan ook, Amsterdam kan bij een aantal buitenlandse steden veel inspiratie voor het eigen beleid opdoen: Manchester blinkt uit met zijn creatieve industrie, Helsinki investeert structureel in alle onderwijsniveaus en Barcelona heeft een geweldige stadsmarketing. Maar al die *best practices* hebben ook hun schaduwkanten, betogen Crok en Bontje: “Klakkeloos kopiëren is geen goed plan omdat elke stad en elk land anders is.”

Tot slot geven ze het publiek nog een paar adviezen mee: overschat beleidsinvloed niet, noem jezelf geen creatieve stad, specialiseer je niet te veel en vergeet het onontdekte talent van de eigen bevolking niet.

Tweehonderd jaar hoofdstad

Professor dr. Piet de Rooij van de Universiteit van Amsterdam vertelt met veel gemakkelijke details en anekdotes hoe het zo gekomen is dat Amsterdam nu algemeen beschouwd wordt als de hoofdstad van ons land. De stad heeft met vallen en opstaan invulling geven aan het begrip hoofdstad, zo blijkt. De Rooij neemt de aanwezigen in zijn historische vogelvlucht mee langs de Gouden Eeuw, waarin Amsterdam de belangrijkste machtsfactor in de Republiek was naar periodes waarin de stad ernstig aan statusverlies leed, zoals de negentiende eeuw. Maar in de periode van grote publieke werken in het tweede helft van die eeuw wordt Amsterdam weer ‘grote-stads-aanstellerigheid’ verweten.

Het publiek lacht bij passages als: “Amsterdam vond dat het Nederlandse belang vooral Amsterdams belang was en aangezien dat buiten de stad toch anders werd gezien, voelde de stad zich permanent tekortgedaan.” En ook bij het citaat uit de brief van Thorbecke wordt herkenkend gemompeld. Die minister schreef in 1851 geïrriteerd dat Amsterdam slechts lag te wachten op betere tijden, alle heil van de rijksoverheid verwachtte, voortdurend klaagde dat Rotterdam werd voorgetrokken en van iedere kwestie een onoplosbaar probleem wist te maken.

Amsterdam heeft, aldus De Rooij, steeds gezocht naar “een balans tussen het eender en anders, tussen het deel uitmaken van Nederland en het benadrukken van het unieke van een stad die ooit het lot van Nederland in hoge mate had bepaald, tussen het teren op het verleden en het opzoeken van

de toekomst. Interessant is daarbij de houding ten opzichte van het huis van Oranje.” Die kwam vooral tot uitdrukking in de paleis-raadhuiskwesitie, die wel anderhalve eeuw heeft opgespeeld.

“Je bent in Amsterdam nooit ziek, maar altijd beroerd”, schreef de secretaris van het genootschap Amstelodamum in 1924. Want in die stad “van ongekende schoonheid” hangt permanent “een vette moerassige lucht”. Die stank is misschien een constante factor, houdt De Rooij de zaal voor, “maar dat neemt niet weg dat in de loop der eeuwen erg veel mensen het risico hebben genomen van een vrijwillig lijden aan de Amsterdamse stadslucht.”

Tussen de lezingen door neemt burgemeester Cohen het nieuwe jaarboek *Amsterdam in cijfers* in ontvangst. “Het is een van de boeken die ik regelmatig raadpleeg”, stelt de burgemeester. En hij bedankt de medewerkers van O+S, “het bureau dat een dijk van een positie heeft, ook ver buiten Amsterdam.”

Tekst: Sylvia Verhulst, Amsterdam

Fotografie: Diewerke Ponsen, Amsterdam

